

sig bag Øret, og saa kan det ikke nytte, at det ærede Medlem for Ribe og for Assens have sagt, at de ikke skulle have saa meget. Tiendetagerne i det andet Ting ville stadig henvise til, hvad det ærede Medlem for Køge i Dag har udviklet, nemlig, at det skulle de have. Det er sikkert nok ingen klog Maade at begynde en Handel paa, og jeg havde antaget, at det ærede Medlem for Køge, der jo ellers er vant til at slaa Handler, mange Handler af, som er Forretningsmand i høj Grad, havde handlet noget klogere, naar vi nu skulle til denne Tiendehandel med det andet Ting. Jeg vilde have anset det for klogere at begynde med at sige: Lad Tiendetagerne faa det 18-dobbelte, saa faa de nok; saa havde man noget at slaa af paa, saa var der Grundlag for Forhandling med det andet Ting. Jeg er bange for, at det ærede Medlem har skabt et daarligt Grundlag. Det ærede Medlem har for saa vidt været meget virksom i denne Sag, som han i 1894 lagde denne Bro, hvorpaa nu, som det snart maaske vil vise sig, Flertallet i denne Sal marcherer fra det gamle Venstrestandpunkt til det nuværende, hvad skal jeg kalde det, agrariske Standpunkt. Jeg ser en Fare deri; det gamle, landbodemokratiske Standpunkt var, at Tienden skal afskaffes, den er uretfærdig, men de, som have nydt godt af denne Uretfærdighed i saa mange Aar og nyde godt af den endnu, skulle betale deres væsentlige Andel, og man vilde ikke tage Pengene fra dem, som ingen Aarsag have i denne Uret. Det var det gamle, landbodemokratiske Standpunkt: at hjælpe Bondestanden, men uden at krænke Landarbejdernes, Købstadarbejdernes og Købstadborgernes Interesser. Det forekommer mig, at der er ved at gøre sig en Svingning gældende fra det Standpunkt over til det, man kan kalde det agrarpolitiske Standpunkt, hvor det først og fremmest gælder om at hjælpe Landboerne for enhver Pris uden Hensyn til, om Midlerne komme fra dem, der endnu daarligere have Raad til at betale og uden Hensyn til de andre Samfundsklassers berettigede Interesser. Jeg ser en farlig Svingning deri, og jeg ser en uheldig Taktik deri, at det ærede Medlem for Køge paa Forhaand har sagt: Det skulle Godsejerne, det skulde Tiendejerne have. Jeg frygter for, at vi under disse Omstændigheder faa en daarligere Tiendeaflysningslov, end man vilde faa, hvis man lagde vort Ændringsforslag til Grundlag for Forhandlingerne med det andet Ting. Derfor skal jeg endnu en Gang anbefale disse Ændringsforslag.

Scavenius: Det Lovforslag, som er til 2den Behandling i Dag, og til hvilket der jo er stillet meget indgribende Ændringsforslag fra ærede Medlemmers Side, maa nødvendigvis ses, jeg vil sige, fra fire Sider: fra Tiendetagerne, fra Tiendejdernes, fra Statskassens Side, men endelig ogsaa, og det vil jeg ende med at lægge særlig Vægt paa, fra Kirkens Side. Hvad nu det første angaar, at man ser det fra Tiendetagerne Side, er jeg ikke enig med den høje Regering — for saa vidt jeg forstod saavel den højtærede Landbrugsminister som den højtærede Finansminister ret — at Tienden er en Grundbyrde, naar dermed skal forstaaes en privatretlig Grundbyrde. Den er fra først af en Skat, og selv om den er gaaet over til at være en Ret af den Natur, at der ikke kan være Tale om, at den enten kan forhøjes eller nedsættes, saa er den dog vedbleven at være, for saa vidt man vil kalde den en Grundbyrde, en offentligretlig Grundbyrde, og derfor er det ogsaa efter min Mening fuldstændig tilladeligt ved en Tvangslov at afløse den. Hvis det virkelig var en privatretlig Grundbyrde, maatte jeg efter mine Anskuelse ubetinget modsætte mig det uden nogen som helst Art af Hensyn til, hvor meget man bød for den eller ej, for saa vidt det skulde ske under Tvang. F. Eks. hvis man vilde komme og sige: Nu ville vi afløse Arvefæsteafgifterne ved Tvang, saa vilde jeg, selv om man gav det 25- eller 30dobbelte, ubetinget sige nej dertil. Det er en privatretlig Byrde, som man efter min Mening ikke har Ret til at ekspropriere, naar man ikke med nogen Sandhed kunde sige, at Almenvellet kræver det. Det mener jeg, at man heller ikke kan sige om denne Lov, at Almenvellet skulde kræve det. Tiendejdernes Interesse kan kræve det; Forholdet mellem de forskellige Samfundsklasser kan kræve det; at man skal gøre den Uret, som her er begaaet i gammel Tid, god igen, kan kræve det, men for Samfundets Skyld er der ingen Grund til at afløse Tienden. Samfundet som saadant staaar lige godt eller lige daarligt, enten den Byrde hviler paa Hartkornet eller ej. Men idet jeg altsaa anerkender, at der kan være Tale om, naar man ellers kan blive enig om Betingelserne, ved en Tvangslov at komme af med Tienden, saa maa jeg paa den anden Side sige, at Tiendejerne eller Tiendetagerne have Ret til at faa fuld Erstatning, thi det er gennem Statens Foranstaltninger, at Tiendejeren nu er kommen i Besiddelse af den Del af Tienden, som ikke længere er i Statens